

**PAŽYMA DĖL SKUNDO
PRIEŠ PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ**

2012-10-17 Nr. 4D-2012/4-1119
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2012-07-23 gavo X (toliau vadinama – pareiškėja) skundą dėl Panevėžio miesto savivaldybės administracijos (toliau vadinama – Savivaldybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo) sprendžiant laidojimo bei vienkartinės pašalpa skyrimo klausimus.

Pareiškėja skunde nurodo:

1.1. „2012-05-14 mirė mano brolis Y [...]. Jo sutuoktinė ir sūnus jį laidoti atsisakė, tad visus laidotuvių klausimus sprendžiau aš – sesuo X. Mirties dieną buvo išduotas Mirties liudijimas bei kreiptasi į Savivaldybę dėl laidojimo pašalpos skyrimo, tačiau iš manęs atsisakyta net priimti prašymą, neva pašalpa nepriklausanti“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

1.2. „Esu įsitikinusi, kad atsisakymas skirti laidojimo pašalpą buvo nepagrįstas, todėl 2012-05-23 kreipiausi raštu ir pakartotinai prašiau spręsti klausimą dėl laidojimo pašalpos skyrimo. Prašyme nurodžiau, jog atsižvelgtina į tai, kad Y nuolat gyveno Lietuvoje ir jo gyvenamoji vieta visuomet buvo deklaruota Panevėžio m., o gyvenamosios vietos deklaracija buvo panaikinta jam net nežinant.“

„2012-06-06 Savivaldybės Socialinės paramos skyriaus [toliau vadinama – Skyrius] vedėjo Viktoro Michailovo raštu Nr. Sr-2287 buvau informuota, kad atsisakyta tenkinti mano prašymą dėl laidojimo pašalpos skyrimo motyvuojant tuo, kad mano brolis Y nebuvo nuolat gyvenantis Lietuvoje asmuo, nes mirties dieną jo gyvenamoji vieta nebuvo deklaruota.“

Šiame Savivaldybės atsakyme pareiškėjai taip pat nurodyta: „Parama mirties atveju teikiama pagal Lietuvos Respublikos paramos mirties atveju įstatymą (toliau vadinama – Įstatymas). Ji skiriama tik mirus Lietuvoje nuolat gyvenančiam asmeniui (Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostata). Įstatymo 2 straipsnio 2 punktu nustatyta, kad „Lietuvoje gyvenantys asmenys – Lietuvos Respublikos piliečiai ir Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai, kurių duomenys apie gyvenamąją vietą Lietuvoje, o neturinčių gyvenamosios vietos – apie savivaldybę, kurios teritorijoje gyvena, yra įrašyti į Lietuvos Respublikos gyventojų registrą.“ Duomenys apie Lietuvos Respublikoje gyvenančius asmenis kaupiami Gyventojų registre. Šiame registre 2012-05-14 dienai, t. y. Y mirties dienai nėra duomenų apie jo deklaruotą gyvenamąją vietą ar apskaitymą prie savivaldybės [...].“;

1.3. „Nesutikdama su tokiu sprendimu, ketinau pasinaudoti savo teise jį apskusti, tačiau Skyriaus darbuotojai mane patikino, kad to daryti neverta, neva jie atliks papildomą tyrimą ir pašalpa vis tiek bus išmokėta.“

„Aš Skyriaus darbuotojams detalčiai išdėsciau, kad Y deklaruota gyvenamoji vieta nuo 1984-02-23 buvo ..., Panevėžyje, kad šis įrašas buvo panaikintas 2011-09-25 jo sutuoktinės iniciatyva, be jo žinios ir sutikimo. Taip pat nurodžiau, jog Panevėžio miesto apylinkės teisme buvo nagrinėjamos civilinės bylos dėl buto, kuriame brolis buvo deklaravęs gyvenamąją vietą, nuosavybės. Be to, Y turėjo kito nekilnojamojo turto Lietuvoje – sodo sklypą su nameliu, dėl kurio padalijimo taip pat klausimas buvo sprendžiamas ištuokos byloje Panevėžio miesto apylinkės teisme. Y Lietuvos Respublikos gydymo įstaigose nuolat buvo gydomas, šioje valstybėje jis įgijo 48,8278 m. valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, iki mirties gaudavo pensiją, čia mirė ir buvo palaidotas.“;

1.4. Savivaldybės „darbuotojai buvo atvykę į mano namus, kaip tuomet maniau, įsitikinti, jog brolis Y iki mirties ten gyveno, tačiau 2012-06-29 Skyriaus vedėjo V. Michailovo raštu Nr. 2505 buvau informuota, jog vienkartinė pašalpa man nebus skirta, motyvuojant gera mano turtine

padėti. Iš pastarojo rašto supratau, kad net nebuvo toliau svarstomas klausimas dėl laidojimo pašalpos skyrimo.“;

1.5. pareiškėjos nuomone:

1.5.1. „Skyrius nepagrįstai tapatina asmens nuolatinę gyvenamąją vietą su asmens deklaruota gyvenamąja vieta.“

„Y buvo Lietuvos Respublikos pilietis, nenutrūkstamai čia gyvenęs visą savo gyvenimą, [...], čia miręs ir palaidotas. Esu įsitikinusi, kad [...] Y asmeninių, socialinių ir ekonominių interesų buvimo vieta, nepaisant deklaruotos gyvenamosios vietos adreso panaikinimo, buvo Lietuvoje, todėl kompetentinga valstybė skirti ir mokėti laidojimo išmoką mirties atveju yra Lietuvos Respublika.“

„Dėl nurodytų motyvų Skyriaus sprendimas neskirti laidojimo pašalpos už mirusį Y yra neteisėtas, priimtas neteisingai vykdant įstatymus.“;

1.5.2. „taip buvo pasielgta dėl pareigūnų biurokratizmo ir piktnaudžiavimo. Pradžioje išvis buvo atsisakyta priimti iš manęs prašymą dėl laidojimo pašalpos skyrimo, vėliau raštu pateikus prašymą ir gavus neigiamą atsakymą aš buvau atkalbėta nuo skundo teikimo ir įtikinta, jog pašalpa bus skirta, tačiau, kaip dabar paaiškėjo, tai nebuvo net svarstyta. Laidojimo pašalpos neskyrimo motyvai yra akivaizdžiai neteisėti, priimant neigiamą sprendimą buvo laikomasi nereikalingų formalumų – nesiaiškinta tikroji asmens nuolatinė gyvenamoji vieta, žiūrėta tik formaliai deklaruota / nedeklaruota jo gyvenamoji vieta. Sprendžiant šį klausimą nebuvo atsižvelgta į tai, kad deklaruotos gyvenamosios vietos adresas be asmens žinios panaikintas tos pačios institucijos, kuri šiuo metu sprendžia dėl pašalpos skyrimo, – Savivaldybės. Manau, tai yra akivaizdus interesų konfliktas.“;

1.5.3. „šioje situacijoje yra ir pareigūnų piktnaudžiavimo, o būtent – Panevėžio mero pavaduotoja Regina Eitmonė, mano žiniomis, yra Y sutuoktinės Z gera pažįstama, buvusi bendradarbė, nekart konsultavusi ją Y gyvenamosios vietos deklaracijos adreso panaikinimo klausimu ir padėjusi tai padaryti. Sprendžiant laidojimo pašalpos skyrimo klausimą, mano žiniomis, Regina Eitmonė taip pat prisidėjo prie neigiamo sprendimo priėmimo, taip viršijant suteiktus įgaliojimus ir savavaliaujant.“

2. Pareiškėja prašo Seimo kontrolieriaus „ištirti šį atvejį [„Ar Savivaldybė teisingai pasielgė su buvusiu tremtiniu Y priimdami tokį sprendimą“], įvertinti pareigūnų pažeidimus, siūlyti priimti sprendimą dėl laidojimo pašalpos skyrimo.“

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Prieš pradėdant šio skundo tyrimą būtina atkreipti dėmesį į žemiau nurodytas aplinkybes:

4.1. *Seimo kontrolierius, atsižvelgęs į pareiškėjos skunde nurodytas aplinkybes, 2012-07-26 raštu Nr. 4D-2012/4-1119/2514 kreipėsi į Savivaldybę*, prašydamas pateikti visą informaciją, paaiškinimus dėl visų pažymos 1.1–1.5 punktuose (įskaitant ir papunkčius) nurodytų aplinkybių (paaiškinimus numeruojant pagal atitinkamus punktus ir papunkčius) (kartu informuojant, kokių veiksmų Savivaldybė ėmėsi, nurodant teisinius veiksmų (neveikimo) pagrindus, patvirtinant arba paneigiant pareiškėjos nurodytas aplinkybes, pateikiant aprašomas aplinkybes patvirtinančius dokumentus), reikalingus pareiškėjos skundo nagrinėjimui ir Savivaldybės pareigūnų veiklos (neveikimo) juridiniam vertinimui; nurodyti teisinį atsisakymo priimti pareiškėjos prašymą dėl laidojimo pašalpos skyrimo pagrindą (pažymos 1.1 punktas); paaiškinti, kokį papildomą tyrimą, koku tikslu ir koku teisiniu pagrindu galimai atliko Savivaldybė, bei galimo Savivaldybės pareigūnų pažado (kad pareiškėjai bus išmokėta laidojimo pašalpa) davimo aplinkybes ir teisinius pagrindus (pažymos 1.3 punktas); informuoti apie tai, kurie Savivaldybės pareigūnai, koku tikslu, kada ir koku teisiniu pagrindu, kokias funkcijas vykdydami, buvo atvykę į pareiškėjos namus, ką jie nustatė (kartu pateikti patikrinimo aktą, pareigūnų įgaliojimus atlikti šiuos veiksmus patvirtinančius dokumentus) (pažymos 1.4 punktas); paaiškinti Savivaldybės motyvus dėl atsisakymo skirti pareiškėjai laidojimo pašalpą (pažymos 1.5.1 punktas); 3.6. informuoti apie Y

gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų panaikinimo teisinį pagrindą, aplinkybes, motyvus, apie Y informavimą, kad jo gyvenamosios vietos deklaravimo duomenys yra panaikinti, apie tai, ar priimant šį sprendimą buvo išspręstas ginčas teisme dėl buto, kuriame buvo deklaruota Y gyvenamoji vieta, nuosavybės (pateikiant sprendimą dėl šių duomenų panaikinimo ir kitus Savivaldybės paaiškinimus patvirtinančius dokumentus; pažymos 1.2, 1.3 punktai ir 1.5.2 papunktis); paaiškinti galimo Panevėžio mero pavaduotojos R. Eitmonės dalyvavimo Y gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų panaikinimo bei atsisakymo skirti pareiškėjai laidojimo pašalpą procese bei šių sprendimų priėmimo aplinkybes, pateikti šios pareigūnės įgaliojimus patvirtinančius dokumentus (pažymos 1.5.3 papunktis) ir kt.

4.2. Atsižvelgiant į pirmiau aprašytas aplinkybes, išskirtinos šios skundo dalys:

4.2.1. dėl laidojimo pašalpos;

4.2.2. dėl vienkartinės piniginių pašalpos.

Tyrimas bus atliekamas ir tyrimo išvados pateikiamos dėl kiekvienos iš šių skundo dalių atskirai.

Dėl laidojimo pašalpos

Skundo tyrimui reikšmingos aplinkybės

5. Iš Savivaldybės 2012-08-22 raštu Nr. Sr-3250 bei 2012-10-12 Seimo kontrolieriaus prašymu papildomai pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų (registracijos Nr. 1D-3169 ir Nr. 1D-3170) nustatyta:

5.1. „X kreipėsi į Skyriaus 114 kabinetą, nes tik šiame kabinete dirbančios socialinių išmokų (šalpos) specialistės Jolanta Šinkūnienė ir Rita Ramanauskaitė turi teisę priimti prašymus laidojimo pašalpai pagal Įstatymą. Pokalbio su pareiškėja metu paaiškėjus, kad mirusysis Y mirties dienai nebuvo deklaravęs savo gyvenamosios vietos Lietuvos Respublikos teritorijoje ir nėra apskaitytas nei prie vienos iš savivaldybių [...], buvo atsisakyta priimti prašymą kaip nesant tam teisinio pagrindo.“

5.2. „Savivaldybė 2012-05-23 gavo X prašymą [dėl laidojimo pašalpos skyrimo], į kurią atsakė birželio 6 d. raštu (registracijos numeris Nr. Sr-2287)“ (pažymos 1.2 punktas).

5.3. Pasak Savivaldybės pareigūnų:

5.3.1. „Pagal Įstatymo 3 straipsnio 1 dalį teisė laidojimo pašalpai gauti yra nustatoma pagal mirusiojo situaciją, o ne pagal besikreipiančio asmens. Duomenis apie asmens deklaruotą gyvenamąją vietą arba jo apskaitymą savivaldybės gauna iš Gyventojų registro.“; Savivaldybės specialistė „V. Butkevičiūtė pagal savo pareiginius nuostatus [...] neturi teisės aiškintis, ar miręs asmuo gyvena tame ar kitame bute.“;

5.3.2. „Laidojimo pašalpa yra skiriama pagal Įstatymą, kuriame aiškiai apibrėžta Lietuvos Respublikos nuolat gyvenančio asmens sąvoka (Įstatymo 2 straipsnio 2 dalis): „**Lietuvos Respublikoje nuolat gyvenantys asmenys** – Lietuvos Respublikos piliečiai [...], kurių duomenys apie gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, o neturinčių gyvenamosios vietos – apie savivaldybę, kurios teritorijoje gyvena, **yra įrašyti į Lietuvos Respublikos gyventojų registrą.**“ Ši Įstatymo nuostata Y atveju buvo pritaikyta teisingai, nes duomenys apie minėto asmens deklaruotą gyvenamąją vietą 2011-09-26 buvo panaikinti [...].“;

5.3.3. „Y gyvenamosios vietos deklaravimo duomenys iš adreso ..., Panevėžys **buvo panaikinti [Savivaldybės Kanceliarijos] 2011-09-26 sprendimu** Nr. GV5-324/(2012-11-SPR)-236“, kurį pasirašė Savivaldybės administracijos direktorės Kristina Vareikienė (toliau vadinama – Sprendimas).

Sprendime nurodyta:

1) „Išnagrinėjus Z 2011-08-30 prašymą dėl Y gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų panaikinimo, nustatyta: Z, gimusi ..., yra buto (... , Panevėžys) savininkė pagal 1998-01-22 teismo nutartį. Y, gimęs ..., deklaravo gyvenamąją vietą 1984-02-23, Panevėžyje, ... Faktą, kad minimas asmuo negyvena nurodytu adresu, patvirtina ... namo savininkų bendrijos pirmininkas ... (2011-08-30 pažyma).“;

2) „Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo [...] 8 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 2 dalimi,

Gyvenamosios vietos deklaravimo ir deklaravimo duomenų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Gyventojų registro tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2008-04-08 įsakymu Nr. (29)4R-18 [...], 70.3 papunkčiu, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo [...] 27 straipsnio 2 punktu: 1. Panaikinu Y gyvenamosios vietos (... , Panevėžys) deklaravimo duomenimis. 2. Pavedu įgaliotiems asmenims apie priimtą sprendimą pranešti buto savininkei.“;

3) „Šis sprendimas gali būti apskundžiamas Panevėžio apygardos administraciniam teismui [...] Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos [...] nustatyta tvarka per vieną mėnesį arba Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams [...] Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo [...] nustatyta tvarka per vienerius metus nuo skundžiamų veiksmų padarymo ar skundžiamo sprendimo priėmimo.“

5.4. Savivaldybės pareigūnai papildomai Seimo kontrolieriui paaiškino, jog Sprendime nurodyti „teisės aktai numato, kad gyvenamosios patalpos savininkas deklaravimo įstaigai pateikia prašymą dėl negyvenančio asmens deklaravimo duomenų panaikinimo. Kad šis asmuo negyvena minėtu adresu, patvirtina ... namo savininkų bendrijos pirmininkas ... savo 2011-08-30 pažymoje. **Y adresu ..., Panevėžys buvo išsiųstas registruotu laišku pranešimas [2011-09-02 registracijos Nr. GV10-922] apie teisę dalyvauti administracinėje procedūroje, tačiau laiškas grįžo su pašto įrašu, kad asmuo negyvena.** Grįžus laišku, du gyvenamosios vietos deklaravimo specialistai buvo nuvažiavę patikrinti, ar asmuo minėtu adresu negyvena, bet buto durų niekas neatidarė, kaimynų apklausti nepavyko.“ (Savivaldybė Seimo kontrolieriui pateikė laiško Y grąžinimą Savivaldybei patvirtinančius dokumentus, kuriuose yra pašto žyma, kad Y laiško „Neatsiėmė“, ant voko ranka užrašyta: „Negyvena“).

5.5. Savivaldybės pareigūnų teigimu:

5.5.1. „Priėmus Sprendimą, Y buvo išsiųstas pranešimas [2011-09-27 raštas Nr. GV10-1041], informuojantis apie gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų panaikinimą ir pareigą deklaruoti naują gyvenamąją vietą per 7 darbo dienas.“ [minėtame rašte taip pat nurodyta: „Dėl naujos gyvenamosios vietos deklaravimo prašome kreiptis į Savivaldybę“, tačiau nepateikta informacija apie priimtą Sprendimą dėl Y gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų panaikinimo, nepateiktas Sprendimas];

5.5.2. „Kad asmuo, kurio gyvenamosios vietos deklaravimo duomenis norima panaikinti, nėra adreso savininkas ir nebus, įvykus ištuokai, sužinojome iš Z pateikto nekilnojamojo turto centrinio duomenų banko išrašo ir įsiteisėjusios 1998-01-22 Panevėžio miesto apylinkės teismo 1998-01-22 nutarties, kurioje minima, kad Z tenka nuosavybės teise visas butas, esantis adresu ..., Panevėžys, ir Y ieškininių reikalavimų į butą atsisako.“;

5.5.3. „Savivaldybės administracija yra savivaldybės vykdomoji institucija ir veikia Vietos savivaldos įstatymo, Savivaldybės administracijos veiklos nuostatų, patvirtintų Tarybos sprendimu bei kitais teisės aktais nustatytoje savo kompetencijos ribose. Savivaldybės mero pavaduotoja yra atstovaujamosios institucijos – Tarybos išrinkta ir jos veikla yra reglamentuota Vietos savivaldos įstatymo, Tarybos veiklos reglamente, patvirtintame Tarybos sprendimu bei kitais teisės aktais. Kadangi tai dvi atskiros institucijos, todėl paaiškinti mero pavaduotojos Reginos Eitmonės veiksmus Savivaldybės administracija neturi jokio teisinio pagrindo.“

Savivaldybė Seimo kontrolieriui nepateikė duomenų apie tai, kad Seimo kontrolieriaus rašto dalį šiame pažymos papunktyje nurodytu klausimu būtų persiuntusi nagrinėti pagal kompetenciją.

Dėl šių aplinkybių Savivaldybė pateikė šiuos papildomus paaiškinimus: „Viešojo administravimo įstatymu yra nustatyta, kad, jeigu viešojo administravimo subjektas neturi įgaliojimų priimti administracinį sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, jis tik tuomet perduoda skundą nagrinėti kitam viešojo administravimo subjektui, turinčiam reikiamus įgaliojimus. Savivaldybės administracijos direktorius nebuvo gavęs duomenų dėl administracinės procedūros pradėjimo Panevėžio miesto mero pavaduotojai Reginai Eitmonei, todėl neturėjo teisinio pagrindo Seimo kontrolieriaus 2012-07-26 rašto, kurio pavadinimas yra „Dėl informacijos bei paaiškinimų pateikimo“ perduoti nagrinėti Panevėžio miesto tarybai.“;

5.5.4. „Papildomo tyrimo dėl X teiginio apie jai duotus pažadus skirti laidojimo pašalpą neatlikome, nes ji skunde Seimo kontrolieriui nenurodė, kurio Savivaldybės skyriaus kuris darbuotojas taip kalbėjo.“

6. Iš Nekilnojamojo turto registro Centrinio duomenų banko 2012-10-11 išrašo duomenų nustatyta, kad Y nuosavybės teisės į butą, esantį ..., Panevėžyje, neturėjo (šis butas nuosavybės teise nuo 1998 metų (1998-01-22 teismo nutartis) iki 2011-12-29 priklausė bei nuo 2012-07-23 (dovanojimo sutartis) iki dabar priklauso X (nuo 2011-12-28 iki 2012-07-23 jo savininkas buvo A).

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

7. Lietuvos Respublikos įstatymai

7.1. Vietos savivaldos įstatyme nustatyta:

7.1.1. 4 straipsnis – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...]; 6) savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus; [...]; 10) veiklos skaidrumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma; [...].“;

7.1.2. 7 straipsnis – viena iš valstybinių savivaldybių funkcijų yra: „[...] 9) socialinių išmokų ir kompensacijų, [...], skaičiavimas ir mokėjimas;

7.1.3. 15 straipsnis – „1. Savivaldybės taryba savo įgaliojimų laikui sudaro [...] Etikos komisiją. 3. Etikos komisija: 1) prižiūri, kaip savivaldybės tarybos nariai laikosi šio įstatymo, Valstybės politikų elgesio kodekso, reglamento, kitų teisės aktų, reglamentuojančių savivaldybės tarybos narių veiklą ir elgesį, reikalavimų; [...]; 4) nagrinėja savivaldybės bendruomenės narių, valstybės institucijų, gyvenamųjų vietovių bendruomenių ar bendruomeninių organizacijų atstovų siūlymus ir pastabas dėl savivaldybės tarybos narių veiklos skaidrumo; 5) teikia Vyriausiajai rinkimų komisijai siūlymą dėl savivaldybės tarybos nario įgaliojimų nutraukimo, jeigu šis tarybos narys yra praleidęs iš eilės tris savivaldybės tarybos posėdžius be pateisinamos priežasties. [...].“

7.2. Valstybės politikų elgesio kodekse nustatyta:

7.2.1. 1 straipsnio 1 dalis – „1. Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodeksu [...] siekiama įgyvendinti konstitucinį valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, plėtoti demokratinį valdymą, didinti visuomenės pasitikėjimą valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis, skatinti valstybės politikų ir kandidatų į valstybės politikus atsakomybę už savo veiklą ir atskaitomybę visuomenei.“;

7.2.2. 4 straipsnis – „Valstybės politikas viešajame gyvenime vadovaujasi šiais elgesio principais: 1) pagarba žmogui ir valstybei – laikosi žmogaus teisių ir laisvių ir jas užtikrina, vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija ir teise, didina pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis; 2) teisingumas – vienodai tarnauja visiems žmonėms nepaisydamas jų tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, socialinės padėties, išsilavinimo, religinių įsitikinimų, politinių pažiūrų, amžiaus ar kitų skirtumų; 3) sąžiningumas – pareigas eina sąžiningai ir laikosi aukščiausių elgesio standartų, vengia situacijų, galinčių paveikti sprendimų, kurie sukeltų visuomenėje abejonę, priėmimą; 4) skaidrumas ir viešumas – nekelia abejonių dėl sąžiningumo priimdamas sprendimus, taip pat pateikia visuomenei savo elgesio ir sprendimų motyvus, visada laikosi atvirumo ir viešumo, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, ribojančius informacijos atskleidimą, deklaruoja savo privačius interesus; 5) padorumas – elgiasi deramai pagal einamas pareigas, vengia situacijų, kai politiko elgesys kenktų jo ar institucijos, kurioje jis eina pareigas, reputacijai ir autoritetui, vengia nesąžiningų pranašumo siekimo būdų, gautą oficialią informaciją naudoja tik pareigoms atlikti ir nesipelno iš jos; 6) pavyzdingumas – deramai elgiasi visuomenėje, laikosi visuotinai pripažintamų dorovės, moralės ir etikos normų; 7) nesavanaudiškumas – tarnauja valstybei ir visuomenės interesams, vengia tariamų ar tikrų viešųjų ir privačių interesų konfliktų, jiems iškilus, imasi visų reikiamų priemonių, kad jie būtų išspręsti greitai ir atitiktų visuomenės interesus, nenaudoja savo

pareigų ar padėties siekdamas daryti įtaką kito asmens sprendimui, kuris galėtų būtų naudingas politikui ar jo artimam asmeniui; [...].“

7.3. *Paramos mirties atveju įstatyme* nustatyta:

7.3.1. *2 straipsnio 2 dalis* – „**Lietuvos Respublikoje nuolat gyvenantys asmenys** – Lietuvos Respublikos piliečiai [...], **kurių duomenys apie gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, o neturinčių gyvenamosios vietos – apie savivaldybę, kurios teritorijoje gyvena, yra įrašyti į Lietuvos Respublikos gyventojų registrą.**“;

7.3.2. *3 straipsnis* – „1. Laidojimo pašalpa mokama mirus: 1) Lietuvos Respublikoje nuolat gyvenančiam asmeniui; [...]; 2. Laidojimo pašalpa išmokama šio straipsnio 1 dalyje nurodytus asmenis laidojančiam asmeniui. [...].“;

7.3.3. *5 straipsnis* – „1. Laidojantis asmuo dėl laidojimo pašalpos gavimo turi kreiptis į savivaldybės administraciją pagal mirusio asmens buvusią deklaruotą gyvenamąją vietą arba laidojančio asmens deklaruotą gyvenamąją vietą ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo šios teisės atsiradimo dienos, pateikdamas prašymą ir mirties liudijimą [...]. 2. Teisės į laidojimo pašalpą atsiradimo diena yra asmens mirties data [...].“

7.4. *Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatyme* nustatyta:

7.4.1. *8 straipsnis* – „1. Deklaravimo duomenys taisomi, keičiami ir naikinami, jeigu: [...]; 3) gyvenamosios patalpos savininkas (bendraturčiai) deklaravimo įstaigai pateikia prašymą pakeisti jam priklausančioje gyvenamojoje patalpoje savo gyvenamąją vietą deklaravusio ir ją pakeitusio asmens deklaravimo duomenis. 2. Prašymą ištaisyti, pakeisti ar panaikinti deklaravimo duomenis nagrinėja ir sprendimą dėl jų taisymo, keitimo ir panaikinimo priima deklaravimo įstaiga. 3. Deklaravimo įstaiga, naudodamasi kitais valstybės registrais bei klasifikatoriais, gali tikrinti deklaravimo duomenų teisingumą ir turi teisę pareikalauti, kad deklaravęs gyvenamąją vietą asmuo arba gyvenamosios patalpos savininkas (bendraturčiai) pateiktų deklaravimo duomenis patvirtinančius ar paneigiančius dokumentus. [...]. 5. Sprendimas dėl deklaravimo duomenų taisymo, keitimo ir panaikinimo gali būti skundžiamas teismui.“;

7.4.2. *11 straipsnio 1 dalis* – „1. Deklaravimo įstaiga yra gyvenamosios vietos deklaravimo duomenis arba (ir) neturinčių gyvenamosios vietos asmenų apskaitą tvarkanti institucija. Gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų ir neturinčių gyvenamosios vietos asmenų apskaitos tvarkymo funkciją atlieka savivaldybės. [...].“

7.5. *Civilinio kodekso 2.12 straipsnyje* nustatyta: „1. Fizinio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta, reiškianti asmens teisinį santykį su valstybe ar jos teritorijos dalimi, yra toje valstybėje ar jos teritorijos dalyje, kurioje jis nuolat ar daugiausia gyvena, laikydamas tą valstybę ar jos teritorijos dalį savo asmeninių, socialinių ir ekonominių interesų buvimo vieta. 2. Fizinis asmuo pripažįstamas turinčiu nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, jeigu jis Lietuvos Respublikoje savo valia įkuria ir išlaiko savo vienintelę arba pagrindinę gyvenamąją vietą, ketindamas čia įkurti ir išlaikyti savo asmeninių, socialinių ir ekonominių interesų centrą. [...].“

7.6. *Viešojo administravimo įstatyme* nustatyta:

7.6.1. *8 straipsnis* – „1. Individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos. 2. Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka. 3. Individualus administracinis aktas turi būti pasirašytas jį priėmusio pareigūno ar valstybės tarnautojo arba viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens ir patvirtintas antspaudu. 4. Kiekvienam asmeniui, kuriam individualus administracinis aktas yra skirtas arba kurio teisėms ir pareigoms šis individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio akto priėmimo raštu pranešama apie individualaus administracinio akto priėmimą, kartu pridedant individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip.“;

7.6.2. *27 straipsnyje* nustatyta: „1. Jeigu administracinės procedūros sprendimas gali pakeisti administracinėje procedūroje nedalyvaujančių asmenų teisinį statusą, administracinė procedūra sustabdoma ir šiems asmenims raštu pranešama apie teisę dalyvauti šioje procedūroje, o asmeniui, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, – apie administracinės procedūros

sustabdymo pagrindą. 2. Administracinė procedūra tęsiama, kai šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys pareiškia norą dalyvauti procedūroje arba raštu atsisako joje dalyvauti, arba jeigu per 10 darbo dienų nuo rašto apie administracinės procedūros sustabdymą išsiuntimo dienos negautas iš jų atsakymas dėl pasiūlymo dalyvauti administracinėje procedūroje.“

8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintose Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse nustatyta:

8.1. 6 punktas – „Nagrinėdami asmenų prašymus, valstybės tarnautojai privalo vadovautis pagarbos žmogaus teisėms, teisingumo, sąžiningumo ir protingumo, taip pat Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintais įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, tarnybinės pagalbos, efektyvumo, subsidiarumo ir „vieno langelio“ principais, o teikdami asmenims informaciją – Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme [...] nustatytais informacijos išsamumo, tikslumo, teisėtumo, objektyvumo ir pagalbos principais.“;

8.2. 16 punktas – „Priimami tik tokie žodiniai prašymai, kuriuos galima išspręsti tuoj pat, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų. Prireikus asmeniui sudaroma galimybė išdėstyti prašymą raštu.“;

8.3. 41 punktas – „Atsakymai į prašymą parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį: [...]; 41.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – [...] nustatytosios formos dokumentą, kuriame išreikšta institucijos valia, – atsakoma pateikiant atitinkamo dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; [...].“

Skundo dalies tyrimo išvados

9. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 1–6 paragrafai) bei į teisinį reglamentavimą, nurodyta pažymos 7–8 paragrafuose, konstatuotina, kad:

9.1. šiuo atveju, t. y. sprendžiant laidojimo pašalpos mokėjimo mirus Lietuvos Respublikoje nuolat gyvenančiam asmeniui (pažymos 7.3.2 punktas) klausimus ir tai, ar miręs asmuo laikytinas Lietuvos Respublikoje nuolat gyvenančiu asmeniu, turi būti vadovaujamasi būtent Įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžiama Lietuvos Respublikoje nuolat gyvenančių asmenų sąvoka (pažymos 7.3.1 papunktis). Taigi, laidojimo pašalpa išmokama laidojančiam asmeniui, kai mirusio asmens duomenys apie gyvenamąją vietą įrašyti į Lietuvos gyventojų registrą;

9.2. atsižvelgus į tai, kad Įstatymo 5 straipsnyje (pažymos 7.3.3 papunktis) nenustatyta, jog prašymas dėl laidojimo pašalpos turi būti pateiktas raštu, taigi, Savivaldybės pareigūnai galėjo nagrinėti ir žodinį pareiškėjos prašymą (pažymos 8.2 punktas), sprendimas dėl kurio priklausė tik nuo mirusiojo asmens gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų patikrinimo rezultatų (pažymos 5.1 punktas);

9.3. Savivaldybės pareigūnai:

9.3.1. pagrįstai atsisakė mokėti pareiškėjai laidojimo pašalpą mirus asmeniui (Y), kuris pagal Įstatymą nelaikytinas nuolat gyvenančiu Lietuvos Respublikoje, kadangi teisės į laidojimo pašalpą atsiradimo dieną duomenys apie jo gyvenamąją vietą nebuvo įrašyti į Lietuvos Respublikos gyventojų registrą (pažymos 1.2, 5.2 ir 7.3 punktai), Sprendimas nebuvo panaikintas nustatyta tvarka (teisme; pažymos 7.4.1 papunktis);

9.3.2. teisės aktuose nustatyta tvarka informavo pareiškėją apie atsisakymo mokėti laidojimo pašalpą priežastis (pažymos 1.2 ir 8.3 punktai), tačiau:

9.4. Savivaldybės pareigūnai:

9.4.1. pateikę Seimo kontrolieriui Sprendimo (dėl Y gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų panaikinimo) priėmimo organizavimo faktines aplinkybes patvirtinančius dokumentus, kurie neatitinka Savivaldybės Seimo kontrolieriui pateiktų paaiškinimų (Seimo kontrolierius yra gavęs Savivaldybės informaciją, kad „laiškas grįžo su pašto įrašu, kad asmuo negyvena“, tuo tarpu faktinė pašto žyma yra, kad asmuo „Neatsiėmė“, be to, nėra duomenų, kad įrašas „Negyvena“ būtų padarytas pašto darbuotojų; pažymos 5.4 punktas);

9.4.2. Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka (pažymos 7.6 punktas) neinformavę Y apie priimtą Sprendimą ir šio dokumento jam nepateikę (pažymos 5.5.1 papunktis);

9.4.2. neperdavę informacijos apie Savivaldybės mero pavaduotojos veiklą, susijusią su Sprendimu, nulėmusio Savivaldybės atsisakymą išmokėti pareiškėjai laidojimo pašalpą, priėmimu, ir galimai neatitinkančią Valstybės politikų etikos kodekso reikalavimų (pažymos 7.2 punktas) nagrinėti pagal kompetenciją Etikos komisijai (nagrinėjančiai Savivaldybės bendruomenės narių siūlymus ir pastabas dėl Savivaldybės tarybos narių veiklos skaidrumo; pažymos 5.5.3 ir 7.1.3 papunkčiai), – sukėlė pagrįstų abejonių dėl Savivaldybės pareigūnų veiklos skaidrumo (galimai nesilaikė vietos savivaldos veiklos skaidrumo principo reikalavimų; pažymos 7.1.1 papunktis).

10. Apibendrinus pirmiau pateiktas išvadas konstatuotina, kad *ši pareiškėjos skundo dėl Savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo) dalis pripažintina pagrįsta pagal pažymos 9.4 punkto išvadą.*

***Dėl vienkartinės piniginių pašalpos
Skundo dalies tyrimui reikšmingos aplinkybės***

11. Iš Savivaldybės 2012-08-22 raštu Nr. Sr-3250 bei 2012-10-12 Seimo kontrolieriaus prašymu papildomai pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų (registracijos Nr. 1D-3169 ir Nr. 1D-3170) nustatyta:

11.3. Pareiškėja 2012-06-20 pateikė Savivaldybei prašymą (registracijos Nr. P1-R-157) „skirti vienkartinę pašalpą brolio laidotuvėms“, kuri pasirašydama ji patvirtino, kad sutinka „sudaryti sąlygas skyriaus socialiniams darbuotojams surašyti buities tyrimo aktą. Žinau, kad tikrinamas užimtumas ir turimas turtas.“

11.4. „Skyriaus paramos teikimo specialistė Vilija Butkevičiūtė birželio 21 d. lankėsi pas X adresu ... . Jos vizito tikslas buvo X buities tyrimo akto [2012-06-21 buities tyrimo aktas Nr. BTA-431] surašymas.“

Šiame akte pateikti:

11.4.1. duomenys apie pareiškėjos būstą, mokėjimus už komunalines paslaugas, vertingą turtą (dviejų kambarių butas, kuriame gyvena 1 asmuo, 23 ha žemės sklypas), įvertintos gyvenimo sąlygos („Buitis kukli. Gyvenimo sąlygos geros.“);

11.4.2. tikrintojo pastabos ir rekomendacijos („X senyvo amžiaus, [...] dirba [...]“; „Šiek tiek prie laidotuvių išlaidų prisidėjo ir kitos 2 seserys [...]“; „pareiškėja teigia, kad laidotuvėms išleido 4850 Lt ir prašo skirti laidojimo pašalpą“);

11.4.2. pažymėta 2012-06-29 komisijos išvada (protokolo Nr. V1-7): „vienkartinės pašalpos neskirti. Pagrindas – Vienkartinį pašalpų skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašo [toliau vadinama – Aprašas] 18.1 p. Šioje tvarkoje nenumatytos pašalpos laidojimo atveju.“

11.5. Pasak Savivaldybės pareigūnų, „Vadovaujantis Aprašu X 2012-06-20 prašymas buvo išnagrinėtas, pašalpa neskirta ir apie tai ji informuota [Skyriaus vedėjo V. Michailovo 2012-06-29] raštu Nr. Sr-2505“, kuriame nurodyta:

11.5.1. „Vadovaujantis Aprašo 18.1 punktu, vienkartinė pašalpa neskiriama, kai asmuo ar šeima nuosavybės teise turi daugiau kaip vieną gyvenamąjį būstą ir (arba) daugiau kaip 3 ha žemės.“;

11.5.2. „Kadangi Jūs nuosavybės teise turite daugiau kaip vieną gyvenamąjį būstą ir daugiau kaip 3 ha žemės, be to, minėtoje tvarkoje nėra numatytos vienkartinės pašalpos laidojimo atveju, Paramos teikimo komisija vienkartinės pašalpos neskyrė.“

12. Iš Nekilnojamojo turto registro Centrinio duomenų banko 2012-10-11 išrašo duomenų nustatyta, kad X nuosavybės teise turi šį nekilnojamąjį turtą:

12.1. gyvenamąjį namą su kitais statiniais Anykščių rajone, ...;

12.2. 23,5700 ha žemės sklypą Anykščių rajone, ... ;

12.3. 82/1000 dalis negyvenamosios patalpos (palėpės) ..., Panevėžyje;

12.4. butą, ..., Panevėžyje.

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

13. Lietuvos Respublikos įstatymai

13.1. *Vietos savivaldos įstatymo nuostatos* – pažymos 7.1 punkte.

13.2. *Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme* nustatyta:

13.2.1. *20 straipsnis* – „1. Dėl piniginės socialinės paramos [...] vienas gyvenantis asmuo kreipiasi į deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės administraciją arba savivaldybės, kurios teritorijoje nuomojamas būstas, administraciją, [...]. 2. Kreipdamasis dėl piniginės socialinės paramos, asmuo pateikia asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintos formos prašymą-paraišką ir jos priedus (toliau – prašymas-paraiška) ir prašyme-paraiškoje nurodo piniginės socialinės paramos skyrimui ir apskaičiavimui būtinus duomenis apie: 1) save ir bendrai gyvenančius asmenis; 2) veiklos pobūdį; 3) turimą turtą ir [...] turto vertę; 4) gaunamas pajamas; 5) kitą piniginei socialinei paramai gauti būtiną informaciją. [...]. 9. Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktas yra vienas iš dokumentų teisei į piniginę socialinę paramą nustatyti.“;

13.2.2. *23 straipsnis* – „[...]. 2. Savivaldybės administracija, teikdama piniginę socialinę paramą, turi teisę: [...]; 3) tikrinti [...] vieno gyvenančio asmens gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą, surašyti buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, kurio pagrindu piniginė socialinė parama gali būti skiriama, neskiriama ar nutraukiamas jos mokėjimas; [...]. **4. Savivaldybės tarybos nustatyta tvarka iš savivaldybės biudžeto lėšų socialinė parama gali būti skiriama ir kitais atvejais (skiriama vienkartinė pašalpa; [...].)**“;

13.2.3. *25 straipsnis* – „Piniginę socialinę paramą gaunantys nepasiturintys gyventojai privalo: [...]; 5) **sudaryti savivaldybių socialiniams darbuotojams galimybę tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą;** [...].“

14. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių nuostatos* – pažymos 8 punkte.

15. *Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2011-07-14 sprendimu Nr. 1-6-28 patvirtintame Vienkartinį pašalpų skyrimo ir mokėjimo tvarkos apraše* nustatyta:

15.1. *2 punktas* – „Pašalpos skiriamos iš Savivaldybės biudžeto lėšų Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu, pasiūlius Paramos teikimo komisijai [...].“;

15.2. *15 punktas* – „Pašalpa skiriama (neskiriama) ir jos dydis nustatomas įvertinus asmens (šeimos) gyvenimo sąlygas ir gaunamas pajamas [...]. Gyvenimo sąlygos įvertinamos surašius buities tyrimo aktą [...].“;

15.3. *18 punktas* – „Pašalpa neskiriama, jeigu: 18.1. asmuo ar šeima nuosavybės teise turi daugiau kaip 1 gyvenamąjį būstą ir (arba) daugiau kaip 3 ha žemės.“

Skundo dalies tyrimo išvados

16. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 1, 11–12 punktai) bei į teisinį reglamentavimą, nurodyta pažymos 13–15 punktuose, konstatuotina, kad Savivaldybės pareigūnai:

16.1. gavę pareiškėjos 2012-06-20 prašymą skirti vienkartinę pašalpą, pagrįstai ir teisės aktuose nustatyta tvarka (pažymos 11.2 ir 15.2 punktai) patikrino jos gyvenimo sąlygas (pažymos 11.4.1 punktas);

16.2. pateikė motyvuotą (nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis ir teisės aktų nuostatomis pagrįstą) pasiūlymą neskirti pareiškėjai vienkartinę pašalpą, nes ji nuosavybės teise turi daugiau kaip vieną gyvenamąjį būstą ir daugiau nei 7 kartus didesnę, nei nustatyta Aprašo 18.1 punkte, žemės sklypą (pažymos 11.4.2 papunktis, 12 paragrafas ir 15.3 punktas);

16.3. teisės aktų nustatyta tvarka (pažymos 8.3 punktas) Savivaldybė 2012-06-29 raštu nurodė pareiškėjai vienkartinės pašalpos neskyrimo priežastis (pažymos 11.5 punktas).

17. Apibendrinus pirmiau pateiktas išvadas konstatuotina, kad *ši pareiškėjos skundo dėl Savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo) dalis atmestina.*

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

18. Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X skundo dėl Panevėžio miesto savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) dalį laidojimo pašalpos skyrimo klausimais pripažinti pagrįsta.

19. Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X skundo dėl Panevėžio miesto savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) dalį vienkartinės pašalpos skyrimo klausimais atmesti.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

20. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalimi, Seimo kontrolierius *Panevėžio miesto savivaldybės merui Vitalijui Satkevičiui* rekomenduoja imtis priemonių, kad pareiškėjos X skunde nurodytos aplinkybės dėl Savivaldybės mero pavaduotojos Reginos Eitmonės elgesio priimant Sprendimą būtų nagrinėjamos teisės aktuose nustatyta tvarka.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2013-01-04.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas

Rosita Daunorė, 8 706 65145